

עין משפט
גור מצוה

קנ:

מַנִּיחַ גּוֹיָלָהּ בִּינִיהֶם וּמַסְתַּלֵּק. בפרק המפקיד (ב"מ לו:) מוקי לה דלאו דוקא ביניהם דשקלי להו כולהו ואזלי אלא יניח עד שיתזכר הדבר מי הם הצעלים: **דְּבָרֵי רבי** **טרפון**, ואפילו לרז הונא ולרז יהודה דאמרי בהגזול בתרא (לקמן דף קיט.) גבי מנה לי בידך והלא אומר איני יודע חייב דשמא וברי ברי עדיף ומפקינן ממונא הכא מודו דאין נריך לשלם לכל אחד דהא לדידיה נמי ברי שארבעה משקרין שבדאי לא גזל אלא האחד הלכך ברי ידיהו לא חשיב לגבי שמא ידיה לאפוקי ממונא ואפילו רז נתמן ורבי יוחנן דאמרי התם פטור דלאו ברי עדיף אלא מוקמינן ממונא בחזקת מריה מנא סברי הכא אפילו כרבי עקיבא דאמר עד שישלם גוילה לכל אחד ואחד דהכא מיהא מנה מודה דאית ליה לשלומי אבל התם לא מודי מידי: **רְעוּלָם** ר"ע. משום הכי מוקי פלוגמיהו בנשבע וכר"ע ולא מוקי לה בשלא נשבע ויתמי כר' טרפון משום דכגל דוכתא מהדרי לאוקמי מתני' כר' עקיבא כדאשכחן בסוף השוכר את האומנין (ב"מ דף פג.) דפריך אי הכי קמה לה מתני' דלא כרבי עקיבא:

וְרַבִּי טַרְפוֹן אַע"ג **דנשבע** **עבוד** **רבנן** **תקנתא** **כו'**. תימיה דמשמע הא אין הולאת הדרך יתירה מוליכה אחריו למדי ואמאי והאמר ר' טרפון מניח גוילה ביניהם ומסתלק וכי"ה בני אדם היינו הולאה מרובה על הקרן הא צננים נמי קתני לקמן צברייתא דחסיד ושמא השתא אכתי לא שמיע ליה ומיהו תימיה כיון דמודה ר"א היכא דאין הולאה יתירה אמאי קאמר ר"ע היא כר' טרפון נמי אמאי דאפילו למאן דמוקי לה כר"ע לא מיתוקמא מתניתין אלא צאין הולאה יתירה וי"ל דמתני' איירי אפילו בהולאה יתירה שזריך להוליך עד מדי כשאני מואא ב"ד עד מדי אע"ג דלא שכיח ולא נקט מתניתין מדי אלא לפרושי דאפילו בהולאה יתירה איירי וזריך להוליך עד מדי או עד מקום ב"ד אם יש קרוב יותר אע"ג דהולאה יתירה עד שם ומש"ה מתוקמא כר"ע ולא כר' טרפון דלר' טרפון אפילו כי אין מואא ב"ד לעולם אין נריך לעשות הולאה יתירה על הקרן אלא מניח ביזו עד שמואא ב"ד במקום קרוב וא"ת מנלן דס"ל הכי לרבי טרפון דלמא כשאין ב"ד מודה וי"ל דסבירא הוא דאי הוה מזריך הולכה למדי כשאין ב"ד כ"ש בגזל אחד מחמשה דלא הו קגי במסירה לב"ד כיון דלא הדר ממונא למריה אלא עד שישלם לכל אחד ואחד והוה מזי ר"א בן זדוק לאשמועינן רבותא שאם הולאה

יתירה עד ב"ד דמניח ביזו אלא אתא דליכא תקנתא כלל בנשבע הלכך דוקא מוקי לה כר"ע ולא כר' טרפון דאית ליה תקנתא ור"ע לית ליה תקנתא אפילו בגזל מאחד היכא דנשבע והא דקאמר ר"ע כי עבוד רבנן תקנתא היכא דידע כו' לדבריו דר' טרפון קאמר כלומר לדידי לית ליה תקנתא כלל בנשבע אלא אפילו לדידך דאית לך דרבי אלעזר בר' זדוק אפילו בנשבע אכתי איכא למימר הני מילי היכא דידע למאן גזל: **בבלי** **היבא דנשבע** **לא** **סני** **דלאו** **הודרה**. וכיון שהודה מסתמא צא ללאת ידי שמים כיון שלא תצוהו וה"נ נריך להוליכו למדי כי היכי דנריך ליתן מנה לכל אחד ואחד:

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

הרי זה משלם חומש על חומש. חומשו של חומש דחומש ראשון נעשה קרן: **עד שיסמעט כו'**. שאם חזר ונתן לו חומש ראשון ונשבע על השני והודה משלם חומשו וחומשו של חומש שני וכן לעולם עד שיתמעט הקרן של חומש שלא יכפור לו שזה פרוטה: **או עשק את עמיו.ו**. שכר שכיר:

אהרי זה משלם חומש על חומש עד שייתמעט הקרן מישוה פרוטה יוכן בפקדון שנאמר י^(א) (או) בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו **י** או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר **י**הרי זה משלם קרן וחומש ואשם: **גב' נשבע** לו אין ילא נשבע לו לא מני לא רבי טרפון ולא רבי עקיבא ^ב דתניא גזל אחד מחמשה ואינו יודע ^ב איזה מהן וכל אחד אומר אותי גזל מניח גוילה ביניהם ומסתלק דברי רבי טרפון ר"ע אומר הלא זו דרך מוציאתו מידי עבירה עד שישלם גוילה לכל אחד [ואחד] מני אי ר"ט אע"ג דאישתבע אמר מניח גוילה ביניהם ומסתלק אי רבי עקיבא אע"ג דלא אישתבע אמר עד שישלם גוילה לכל אחד ואחד לעולם רבי עקיבא היא וכי קאמר רבי עקיבא עד שישלם גוילה לכל אחד ואחד היכא דאישתבע הוא דקאמר מאי טעמא דאמר קרא ^ב לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו ורבי טרפון אע"ג דאישתבע עבוד רבנן תקנתא דתניא ר' אלעזר ברבי צדוק אומר ^ב 'תקנה גדולה התקינו שאם היתה הוצאה יתירה על הקרן משלם קרן וחומש לבית דין ומביא אשמו ומתכפר לו ור' עקיבא כי עבוד רבנן תקנתא היכא דידע למאן גזליה דקא מהדר ליה ממונא למריה ^ב גזל אחד מחמשה דלא ידע למאן גזליה דלא הדר ממונא למריה לא עבוד רבנן תקנתא מתיב רב הונא בר יהודה ^ב א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו רבי טרפון ורבי עקיבא על שלקח אחד מחמשה ואינו יודע מאיזה מהן לקח ישמניח דמי מקח ביניהם ומסתלק על מה נחלקו שגזל אחד מחמשה

בני אדם ואינו יודע מאיזה מהן גזל שר' טרפון אומר מניח דמי גזילה ביניהם ומסתלק ורבי עקיבא אומר אין לו תקנה עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד ואי סלקא דעתך דאישתבע ימה לי לקח מה לי גזל ועוד מתיב רבא מעשה בחסיד אחד שלקח משני בני אדם ולא היה יודע מאיזה מהן לקח ובא לפני רבי טרפון אמר לו הנח דמי מקחך ביניהם והסתלק בא לפני רבי עקיבא אמר לו ^ב אין לך תקנה עד שתשלם לכל אחד ואחד ואי סלקא דעתך דמישתבע חסיד מי מישתבע בשיקרא וכי תימא דמישתבע והדר הוי חסיד והא ^ב כל היכא דאמרינן מעשה בחסיד אחד או רבי יהודה בן בבא או רבי יהודה ברבי אילעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה ברבי אילעאי חסידים דמעיקרא הוו אלא לעולם ר' טרפון היא ומודה ר' טרפון היכא דאישתבע מאי טעמא דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו ורבי עקיבא ^ב (דאמר) 'אע"ג דלא מישתבע קנים ור' טרפון מכדי היכא דמישתבע לא סגיאל דלא הודה מאי איריא ונשבע אפילו בלא שבועה נמי דתניא ^ב מודה רבי טרפון יבאומר לשנים גזלתי אחד מכם מנה ואינו יודע איזה מכם נותן לזה מנה ולזה מנה שכבר

בני אדם ואינו יודע מאיזה מהן גזל שר' טרפון אומר מניח דמי גזילה ביניהם ומסתלק ורבי עקיבא אומר אין לו תקנה עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד ואי סלקא דעתך דאישתבע ימה לי לקח מה לי גזל ועוד מתיב רבא מעשה בחסיד אחד שלקח משני בני אדם ולא היה יודע מאיזה מהן לקח ובא לפני רבי טרפון אמר לו הנח דמי מקחך ביניהם והסתלק בא לפני רבי עקיבא אמר לו ^ב אין לך תקנה עד שתשלם לכל אחד ואחד ואי סלקא דעתך דמישתבע חסיד מי מישתבע בשיקרא וכי תימא דמישתבע והדר הוי חסיד והא ^ב כל היכא דאמרינן מעשה בחסיד אחד או רבי יהודה בן בבא או רבי יהודה ברבי אילעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה ברבי אילעאי חסידים דמעיקרא הוו אלא לעולם ר' טרפון היא ומודה ר' טרפון היכא דאישתבע מאי טעמא דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו ורבי עקיבא ^ב (דאמר) 'אע"ג דלא מישתבע קנים ור' טרפון מכדי היכא דמישתבע לא סגיאל דלא הודה מאי איריא ונשבע אפילו בלא שבועה נמי דתניא ^ב מודה רבי טרפון יבאומר לשנים גזלתי אחד מכם מנה ואינו יודע איזה מכם נותן לזה מנה ולזה מנה שכבר

בני אדם ואינו יודע מאיזה מהן גזל שר' טרפון אומר מניח דמי גזילה ביניהם ומסתלק ורבי עקיבא אומר אין לו תקנה עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד ואי סלקא דעתך דאישתבע ימה לי לקח מה לי גזל ועוד מתיב רבא מעשה בחסיד אחד שלקח משני בני אדם ולא היה יודע מאיזה מהן לקח ובא לפני רבי טרפון אמר לו הנח דמי מקחך ביניהם והסתלק בא לפני רבי עקיבא אמר לו ^ב אין לך תקנה עד שתשלם לכל אחד ואחד ואי סלקא דעתך דמישתבע חסיד מי מישתבע בשיקרא וכי תימא דמישתבע והדר הוי חסיד והא ^ב כל היכא דאמרינן מעשה בחסיד אחד או רבי יהודה בן בבא או רבי יהודה ברבי אילעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה ברבי אילעאי חסידים דמעיקרא הוו אלא לעולם ר' טרפון היא ומודה ר' טרפון היכא דאישתבע מאי טעמא דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו ורבי עקיבא ^ב (דאמר) 'אע"ג דלא מישתבע קנים ור' טרפון מכדי היכא דמישתבע לא סגיאל דלא הודה מאי איריא ונשבע אפילו בלא שבועה נמי דתניא ^ב מודה רבי טרפון יבאומר לשנים גזלתי אחד מכם מנה ואינו יודע איזה מכם נותן לזה מנה ולזה מנה שכבר

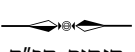
מסורת הש"ס

א) יבמות קיח: ב"מ לו. וי"ל דמנן.
ב) יבמות קיח: [תוספתא דיבמות פי"ד, א]
ג) [תמורה טו:].
ד) רש"ל מו"א, ס' ב"מ לו.
ה) [ענין במפרשי ש"ס מה שכתבו בדביור זה],

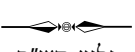
תורה אור השלם

1. נפש בי תחטא ומעלה קיח: [תוספתא דיבמות פי"ד, א]
ג) [תמורה טו:].
ד) רש"ל מו"א, ס' ב"מ לו.
ה) [ענין במפרשי ש"ס מה שכתבו בדביור זה],
ויקרא ה כא
2. או מציא אבדה וכחש ביה ונשבע על שקר על אחת מכל אשר יעשה האדם לזטא בהמה:
ויקרא ה כב
3. או מכל אשר ישבע עליו לשקר ושלם אתו בראשו וחמשתיו יסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו:
ויקרא ה כד

הגהות הב"ח

א) גב' ואינו יודע מאיזה וכו' לא זו הדרך:
ב) שם ממונא למריה אבל גזל:

גליון הש"ס

גב' תקנה גדולה התקינו.
ע"י שבעות ד' מה ע"א מוס' ד"ה גדולות: